

Karmel 1/2002

I mormors hus

Möte med en modern mystiker, Adrienne von Speyr (1902-1967)

Adrienne berättar från sin barndom

En gammal loge, ombyggd till villa och belägen mitt i en stor trädgård – det var paradiset för oss. Mormors närvaro gav huset en förtrollning som jag aldrig sedan har upplevt. Vi tillbringade hela eftermiddagar hos henne, och när kvällen kom var det inte alltid lätt att behöva gå hem igen.

Hos mormor fick jag lära mig vad samling och stillhet betyder. Hur ofta hände det inte när jag just kommit och kramat om henne att jag redan frågade: ”Mormor, får jag vara stilla?” Och hon svarade alltid ja. Om hon var ensam satte jag mig vid ett fönster och pysslade med allt möjligt eller alls ingenting. Mormor grep aldrig in för att föreslå något annat. Hon lät mig få leva mina frågor, lösa dem eller försöka lösa dem. Ofta kunde jag sitta i timtal med näsan tryckt mot fönstret och titta på hur det snöade; jag tror inte det finns någon plats i världen där det har snöat så mycket som i mormors trädgård! Snön föll tung, den fördjupade tystnaden, kom direkt från himlen och bringade med sig en outgrundlig hemlighet. Några av snöflingorna blev sittande på fönstret, andra hamnade på fönsterbrädan och övertäckte långsamt smulorna som låg där för fåglarna. Och jag bad: ”Mormor, berätta en historia från himlen du också!” Då frågade hon: ”Hur då menar du; jag också?” ”Jo, för snön kommer ju från himlen och talar om att där är allting vitt!”

Det var en tid då man aldrig skickade mig till mormor utan att jag kom hem efter bara fem eller tio minuter med sönderslagna knän. Det var i 7-9-årsåldern. Jag var ofta sjuk, mycket mager, hade vuxit fort och var uppenbarligen mycket ohjälplig. Jämt föll jag omkull. Jag såg mig aldrig för, utan sprang bara iväg och tittade uppåt. Och så föll jag vid första bästa sten jag stötte på. Man förmanade mig: Var försiktig! Akta dig! Men det hjälpte inte, i nästa ögonblick hade jag redan fallit igen.

Det var alltid min far som förband såren efter att först ha behandlat dem med jod. Jag tänkte alltid: Gud måste göra det. Han måste bo i mig och vara i mig för ensam kunde jag det inte. Om jag hade uppgifter eller ett bestämt uppdrag att utföra var jag inte så klumpig. Men när jag fick ledigt en hel eftermiddag för att ”tänka”, då var jag på något sätt helt ”översvämmad” inuti: av den frihet jag nu hade i Gud. Hemma hade vi det alltid så strängt och vi var så

fruktansvärt väluppfostrade: alltid rena naglar, band i håret, tala dämpat, inte skratta högt; vi måste vara så förfärligt snälla! Och jag hade så svårt att vara snäll! Inte för att jag hade lust att börja göra oväsen när jag fick ledigt, men inom mig var jag som en virvelvind. Klockan två släppte man mig och sade: Gå till mormor. Och då: fyra timmar fri! Under vägen talade jag om för träden och molnen att nu var jag fri...

Hos mormor behövde man inte ens tänka särskilt på Gud. Man *var* helt enkelt hos honom, betraktade honom. Och man var fri att betrakta honom som man ville. Hemma blev jag alltid störd. ”Adrienne, håll dig rak! Adrienne, varför är du så stilla?” Alltid blev man tjatad på. Men hos mormor blev jag lämnad helt i fred. Barnflickan vi hade på den tiden var ännu värre än de förra: ”Adrienne, jag gör dig uppmärksam på att du inte håller dig rak!” Och ändå grät jag som jag sällan gjort när hon lämnade! Men det var mest därför att jag hade dåligt samvete för att jag inte älskat henne. Jag hade känslan av att Gud skulle komma att utkräva hennes själ av mig på Domedagen! Hon var vedervärdig: vitt hår och utstående ögon. Och hon åt upp allt vi fick. Dessutom hade hon en utomordentlig förmåga att ge oss dåligt samvete. Hon kunde göra en hel affär av de dummaste saker, och det gjorde mig så uttråkad att jag gav henne allt jag hade för att ”tysta ner” henne. Choklad och sådant.

Förhållandet till Gud var aningen grumlat vid den här tiden. För det första därför att han inte gjorde något för att hindra mig från att falla omkull så mycket. För det andra därför att han inte gjorde fröken Fischer lite mindre äcklig. Och för det tredje därför att fröken Fischer hela tiden var full av historier om människor som det gick dåligt för och som hon alla kände personligen. Då tyckte jag att Gud måste kunna ta sig an de här människorna lite bättre!

Ungefär vid tolv års ålder kom den starka känslan: Gud är annorlunda. Det var inte hans fel. Men det berodde inte heller på synd från vår sida. Utan på att det någonstans fanns en grundläggande brist på överensstämmelse. Och jag visste: helt säkert finns det människor som vet hur man kan leva i harmoni med Gud. De säger det bara inte tillräckligt högt!

Från och med det ögonblicket blev alla frågor om människorna, om deras sorger och deras öden något som hänvisade till Gud, vägar som löpte i hans riktning. Exponenter för hans Kärlek och Makt. Allt sporrade mig att söka Gud och *det* var det nya i mitt liv. En sak stod klar: Gud önskar att leva i enhet med oss. Men det stod också klart för mig att vi själva måste göra något för att denna lycka, denna harmoni skall komma till stånd. Vi alla: jag, du, han.

Några var privilegierade, och jag var bland de barn som Gud tillät att tänka mycket på honom. Det gav mig en känsla av att ha en förpliktelse. För om vi som får lov att be inte ber för de andra och drar dem till oss, vad skall då dessa göra som inte har hört talas om Gud och inte vet något om honom? Känslan för ansvar vaknade.”

Utan att hon själv förstod det, var Adrienne redan som liten flicka benådad med övernaturliga nådegåvor. Bland annat hade hon ett livligt umgänge med sin skyddsängel, som undervisade henne och lärde henne att offra och att glömma sina egna sorger för andras skull. Det var inte alltid så lätt för en liten flicka att behöva välja den chokladbit som hon inte tyckte om! Eller att utan klagan stå ut med orättvisor och kärlekslöshet från sin närmaste omgivning... Men ängeln hjälpte henne alltid, och i hans närvaro fann hon det stöd hon behövde. Först när hon blev så gammal att hon började förstå att de andra barnen inte såg sin skyddsängel upphörde hans besök.

Den lilla Adrienne hade också andra visioner. På julaftonen när hon var sex år gammal träffade hon – utan att ana vem han var – den helige Ignatius av Loyola på en gata i sin hemstad, La Chaux-de-Fonds. Sexåringen blev lite förskräckt, hon visste ju att det inte var tillåtet att ha med främmande män att göra! Men hon hade ändå en sådan lust att följa med honom... När mamman fick reda på vad som hänt, översköljde hon som så ofta sin lilla dotter med en häftig straffpredikan. Adrienne hade ännu inte torkat tårarna när julklockorna ringde... Den helige Ignatius skulle senare komma att spela en viktig roll i Adriennes liv och spiritualitet, inte minst vid grundandet av "Johannesgemeinschaft", det sekularinstitut som hon och Hans Urs von Balthasar tillsammans lade grunden för.

En annan gång, vid femton års ålder, hade hon en vision av Guds Moder. Hon berättar:

’I samma månad, november 1917, vaknade jag en morgon mycket tidigt – det hade knappt hunnit bli ljust – på grund av ett gyllene ljus som fyllde hela väggen över sängen, och jag såg som i en bild Guds Moder, omgiven av olika människor (dessa stod något i bakgrunden medan hon var helt i förgrunden), tillika med några änglar, av vilka somliga var lika stora som hon och andra små som barn. Det hela var som en bild, fastän Guds Moder var levande, i himlen, och änglarna ändrade ställning. Det varade, tror jag, mycket länge: jag skådade som i en ordlös bön och var häpen av beundran. Aldrig hade jag sett något så vackert! I början var ljuset som strålände guld, så småningom blev det mattare, och medan det mattades av blev Jungfru Marias drag tydligare. Jag var ingalunda förskräckt, utan tvärtom uppfylld av en ny, stark och mycket ljuv glädje. Inte ett ögonblick förekom mig det hela som något överkligt, tanken att jag kunde vara offer för en illusion föll mig inte in.

Om jag minns rätt har jag aldrig talat med någon om saken, utom med Madeleine (*Adriennes kusin och goda väninna*). För henne berättade jag det hela som om det vore något helt naturligt. Mad svarade bara: ’Jag skulle också gärna ha

sett henne!' sedan talade vi aldrig mer om det. Minnet av den här uppenbarelsen blev för mycket levande; under lång tid ledsagade den mig som en underbar hemlighet – jag hade på visst sätt fått en tillflyktsort! Senare skulle jag gärna ha talat med någon om det, ett par gånger var jag frestad att söka upp en präst (Adrienne menar en katolsk präst) för att tala med honom om det, men jag kände ju ingen. Aldrig skulle det ha fallit mig in att tala med en protestantisk pastor, trots att jag då inte alls visste att jag måste bli katolik!

Efter denna händelse behöll jag en ömhet för Guds Moder: jag visste att man måste älska henne, utan att det blev orsak till någon djupare oro. Men så snart konvertitundervisningen började talade jag om saken med den präst som tagit sig an mig: det stod klart för mig att det måste jag göra.

När Guds Moder försvann, knäböjde jag vid sängen, och jag tror att jag förblev i bön tills det var tid att gå till skolan...”

De följande utdragen ur boken "Lumina und neue Lumina" är tankar som Adrienne noterade på små lappar och lade i sin byrålåda. Först efter hennes död fann man dem där.

Det första steg vi måste ta för att lära oss att älska andra är att försöka förstå dem.

Kristen kärlek betyder både/och: att känna igen Herren i sin nästa och sin nästa i Herren.

Tron är en kraft – så mäktig att den inte tål något vid sin sida. Hur trossvaga är vi inte som ännu låter något annat än Gud få plats i oss!

Tron gör det möjligt för vårt kristna hopp att inte blott vara förväntan, utan att omedelbart förverkliga kärleken – i varje ögonblick.

Endast tron kan hålla vad hoppet lovar.

Om vi får anförtro varje ögonblick åt Guds Försyn, då vet vi också att det meningslösa inte existerar.

Det finns kanske endast en måttstock för kärleken och den ligger i lydningen. Ibland ser man det mycket klart i ett barns förhållande till sina föräldrar. Är det männe lika klart i vårt förhållande till Gud?

När ett litet barn är tillsammans med sin pappa, ställer det inte hela tiden frågor och kräver inte ständigt något nytt. Det leker kanske lite stillsammare än annars, berättar vad det just precis håller på med och har en outtalad känsla av att tornet som det håller på att bygga kommer att bli högre i den vuxnes närhet än det skulle ha blivit om det vore ensamt.

Sen låter det kanske sin far berätta hur det var förr och blir inte trött på att ta till sig allt vad pappa berättar: det vill gärna bli som han, söker anknytningspunkter och jämför, försöker blygsamt efterlikna honom lite grand.

Fader, låt oss få bli som ett sådant litet barn, så att vi inte alltid stör gåvan av Din närvaro med våra egna krav, utan lär oss hur vi i stilla bön ständigt kan komma Dig närmare och låta *Dig* verka, så att de uppdrag Du ger oss att utföra får växa fram genom Dig.

Själar som försöker att leva helt och hållet i Gud erfar Hans närvaro även i vardagens allra minsta saker.

Människor vars existens vi lärt känna genom adressboken skickar vi kanske av affärsskäl artiga hälsningar till; det hör till rutinen, vi fäster ingen särskild vikt vid det. Använder vi inte alltför många begreppstomma ord även när vi talar med Gud? Försöker vi att vara sanna då? Och låter vi honom få fylla vårt stammande med sin Ande?

Varje bön är som ett kärll och vi kan själva gestalta dess form. Innehållet däremot måste alltid vara ett möte med Gud, och det kan han ensam gestalta.

Du kan omöjligt be och samtidigt inte vara i ordning med Gud. Det vore som att föra ett samtal där du vägrar din samtalspartner möjligheten att svara. Men att prata med sig själv är aldrig bön!

Det är bättre att låta sig finnas av Gud än att söka honom.

Herre, jag skulle vilja vara Din, så helt Din att inget blir kvar av mig. Du har gett mig allt, ta det tillbaka helt och hållet, som om det aldrig upphört att vara Ditt. Bruka det så som Du brukar Ditt eget, namnlöst och slösande – strö ut det, strö ut mig.

Gentemot Gud finns det bara ett försvar: total kapitulation med överlämnande av alla nycklar.

Vi kan endast planera det som försiggår utanför oss själva. Det som händer inom oss är gåva.

Levande uthållighet betyder för en människa alltid en utveckling, även om det bara gäller att stanna kvar i det som är.

Dina vänner prisar dina dygder – om dina fel talar din familj.

På den här bullrande, iskalla, likgiltiga järnvägsstationen är det svårt att föreställa sig att man reser för Gud, att man vill leva för honom ensam, i dialog med honom.

Och kan jag inte övervinna mig, Herre, så övervinn Du mig!

När Herren säger om sig själv att han är Sanningen, då betyder det något så absolut att vårt mänskliga förstånd och våra mänskliga mått aldrig räcker till för att fatta det. Det absoluta i varje teknisk sanning däremot ligger inom vår fattningsförmåga – låt vara att den är fördunklad – och därmed under oss. På så sätt är vi helt och hållet befriade från att behöva böja oss för tekniken.

För en naturvetenskaplig sanning kan det gå an att vara parad med stolthet; kristen Sanning däremot är oskiljaktigt förenad med ödmjukhet.